

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Megjelenik minden hónapban.

Tizenharmadik évfolyam.

II. füzet.

Február 1874.

Előfizetési díj egy évre: azok számára kik az „Országos Erdészeti-Egyesületnek“ nem tagjai 8 frt; tagok számára az évi 5 frt alapítványi kamat, vagy érdejküldése mellett csak 3 frt.

*Szerkesztőség s kiadóhivatal Budapestben, a várban, Disz-tér 12. sz. a. I. em.
Mérsékelt díjért mindennemű hirdetések közöltetnek.*

Az államerdészet erdőrendezésének szervezete ügyében.

Államerdészeti szolgálatunknak újabban bekövetkezhető szervezésénél ama kérdésnek megvitatása, vajjon: „miként kellene egyuttal az erdőrendezőségi személyzetet szervezni“, annál nagyobb érdeklődést kelthet, minthogy egész erdőüzemrendszerünk megállapítása, tökélyesbitése és kifejlődése kisebb-nagyobb mérvben e kérdés helyes eldöntésével szoros kapcsolatban áll.

Hogy itt egyáltalában nem arról lehet szó, kiket kellendjen ezen különleges munkák keresztülvitelénél alkalmazni, hanem inkább arról, vajjon az erdőrendezőségi munkák vezetése — mint eddig — ugy jövőre is az egyes jószágigazgatóságok teendőihez tartozzék-e vagy pedig, ezen vezetéssel ugy, amint ez mindeddig más, nagyobb kiterjedésű erdőkkel bíró országokban is történt, a központban egy külön erdőrendezőségi hivatal bizassék-e meg? azt hosszasan fejtegetni felesleges, hiszen az

erdőrendezési munkáknak e szakban kiválóan képzett külön személyzetre való átruházásának szükségessége mellett már ama körülmény is határozottan tanuskodik, hogy már az igazgatóságoknál is e munkákhoz külön erdőrendezők voltak alkalmazva.

Noha a mai nap általános jelszava „Decentralisatio“, s noha a nagy többség vajmi könnyen azon nézetnek hódol, hogy az állami közigazgatás javulása és emelése egyedül csak az alsóbb hatóságok eddigi hatáskörének kiterjesztésétől várható, mindamelllett e tekintetben sem tanácsos a bizonyos határt szem elől téveszteni, ha a kitzűzött s várt üdvös eredményt elérni kívánjuk, s főleg az erdészetnél okvetlenül kell, hogy bizonyos teendők egy központi közeg műszaki vezetése alatt maradjanak, ha az igazgatás összehangzását s az összes államerdészet egybevágó érdekeit koczkáztatni nem akarjuk.

Valamint az egyes pagonyoknak az egész erdőhivatali, az egész erdőhivataloknak pedig az illető igazgatósági kerületre való figyelemmel kell kezeltetniök; szintoly kevésbé mellőzhető, hogy végre az egyes igazgatósági kerületek is az egész államháztartására való tekintettel kezeltessenek, nehogy eljáró különérdekek felmerülése ez egész háztartás összehangzását zavarba hozzák.

Akár a pénzügyministerium vezetése alatt maradjon az államerdészet, akár az ujonnan alakítandó földmívelési ministeriumnak rendeltessék alá, mindkét esetben fel kell tennünk, hogy az államjavak, s így az államerdészet igazgatására mérvadó elvek a törvényhozás határozata alapján az illető ministerium által fognak megállapittatni, s hogy mint legfőbb szakbeli közeg az erdészeti osztály fog az államerdőknek fennebbi elvek alapján való igazgatásával megbizatni, s egyuttal a rendeleteknek betartása s helyes foganatosítása fölött örködni és magának eziránt megfelelő módon meggyőződést szerezni. Az erdészeti

osztály főfeladatához tehát az erdészeti kezelés és szolgálat szervezésén, a szolgálati utasítások életbeléptetésén az évi számadások engedélyezésén s új építkezések elrendelésén kívül azon alapelvek megállapítása tartozand, melyek alapján az államerdők az összállam külön érdekeire és céljaira való figyelemmel olyképp lesznek kezelendők, hogy állapotuk folytonos javulás mellett, legnagyobb jövedelmet nyújtsanak, a nélkül azonban, hogy ezen jelenben elérendő nagyobb jövedelem egyrészt a jövő nemzedék károsításával járjon, vagy viszont, hogy a jelen kor a bizonytalan jövő kedvéért méltánytalan módon megrövidíttessék.

Arra is kell hogy ügyeljen, hogy az összes fatermelés a kereslet szükségletét túl ne haladja, s a fatermények értéke tultermelések által le ne szállíttassék, továbbá, hogy az egyik vagy másik igazgatósági kerületben, vagy esetleg több állam-javakban egyszerre eszközözendő tultermelések által egy vagy több más állambirtok érdeke ne csorbíttassék s annak netán csak keletkezésben lévő üzlete tönkre ne tétessék.

Ezen alapelvek, melyeket az államerdészeti gazdálkodásnak s az azt kezelő közegeknek, hogy a kitűzött célt elérjék, követni kellend, kötelezőleg csakis egy célszerű s a tudomány mai álláspontjának megfelelő üzem berendezési munkálatban állapíthatók meg.

Az erdőüzem berendezési munkálatnak a legfőbb igazgatóközeg számára jelzett fontosságánál s azon oknál fogva, hogy itt oly tekintetek is méltánylandók, melyeket helyesen megítélni egyedül csak ezen legfelsőbb hatóság van hivatva, kétséget sem szenved, miszerint ily nagy horderejű munkálat csakis a legfelsőbb erdőműszaki hatóság által, melyben bizonynyal az ország legjelesebb szakereje van képviselve, intéztethetik, minnek szükségessége egyébiránt egy központi erdőrendezői állomásnak legutóbbi időben történt életbeléptetése által eléggé elismertetett.

Csak a körül forog a kérdés, vajjon a legfelsőbb erdészeti hatóság az erdőrendezési munkákat csak olyformán, mint eddig, vagyis csupán a szükséges általános utasítások kiadása által vezesse, az utasítások foganatosítása s a munka tényleges kivitele azonban az egyes jószág-igazgatóságoknak alárendelt erdőrendezőkre bizassék, vagy pedig, hogy nem-e helyesebb és czélszerűbb, hogy valamennyi igazgatósági erdőrendező egy a ministeriumnak közvetlenül alárendelt hatóságnál egybegyűjtessék, s így az erdőrendezésnek nem csupán vezénylete, hanem egyúttal annak kivitele is a ministeriumnak közvetlenül alárendelt erdőrendezőségi hivatal által eszközöltessék?

Ha megfontoljuk, hogy egy állam összes erdőségeinek üzem berendezésének bizonyos egyöntetű elvek alapján kell keresztülvitetni, hogy valamennyi szétszórva működő erdőbecslőnek egy összefüggő összhangzó egészhez kell alkatrészeket szolgáltatni, ha továbbá tekintetbe vesszük, hogy itt oly mozzanatok léphetnek előtérbe, melyek helyesen csak a legfelsőbb hatóság képes megítélni, egy külön központi erdőrendezői hivatal felállítását kétségen kívül indokoltnak fogjuk ismerni.

De nem egyedül e felsorolt két ok, hanem ezeken kívül még igen sok más nyomatékos előny is ily központi hatóság felállítása mellett szól; névleg:

1. Az egész erdőrendezés sokkal önállóbb leendne mint jelenleg, midőn annak keresztülvitele nagyrészen az illető jószágigazgatónak ezen ügy iránti kisebb vagy nagyobb érdeklődésétől függ, mely utóbbi oknál fogva mindeddig az egyik és másik igazgatóságnál ez érdemben máris igen sok hasznos és becses, más igazgatósági kerületekben ellenben majdnem mi sem jött létre, mely utóbbi esetekben tehát még mai napig is czél-és terv nélkül gazdálkodnak és tetszés szerint vágják az erdőt.

2. Az erdőrendező, mint az igazgatóság alárendelt közege, vajmi ritkán fog a jelenlegi üzemre vonatkozó nézeteivel ne-

táni javításokra vagy módosításokra irányuló terveivel, legyenek azok bármi czélszerűek és indokoltak határozottan fellépni, mihelyt azon meggyőződésre vagy sejtelemre jutott, hogy azok előljáró igazgatójának nézeteivel össze nem férnek. De épen e tekintetben kell, hogy az erdőrendező szabadon mozoghasson, saját nézeteit és meggyőződését leplezetlenül kifejezhesse, ha az erdőrendezés főczélját, a jövedelem emelését s az üzem tökélyesbítését elérni kívánjuk.

Hogy ez egy önálló erdőrendezői hivatal létezése esetében el nem maradna, azon nincs ok kételkedni, de azon veszélynek sem tennők ki magunkat, hogy oly üzemi rendszabályok és üzemtervekkel lepassunk meg, melyeknek betartása vagy épen nem, vagy csakis roppant áldozatok árán lehetséges, minthogy az önálló erdőrendezői hivatal magának az összes üzem mikénti vezetése, és az egész ország üzemeredményei felől kellő tájékozást szerezni képes.

3. Valamint a kezelésnél a kezelő tiszt, ugy az erdőrendezésnél az erdőbecslő is csak évek hosszu során át sajátítja el magának a gyakorlat ama fokát, s főleg az erdészet ezen ágánál szükséges azon éles látást, melynek birtokában egyedül képes a gyakran ellenmondó viszonyok közepette gyorsan és helyesen kiigazodni, s amaz intézkedéseket megtenni, melyek legkisebb áldozattal vezetnek az előirt célhoz.

Ha már most külön erdőrendezési hivatallal birunk, feltehetjük, miszerint legalább annak főnöke szakában annyira tapasztalt, hogy egyes bonyolódott és kétes esetekben a fiatalabb erdőrendezőket tanácsával utbaigazítani, vagy ha kell, saját közreműködése mellett a szükséges czélszerű intézkedéseket megtenni képes leend, mi által sokféle oly hosszadalmas intézkedésnek szüksége esnék el, mely esetleg később czélszerűtlennek vagy ki nem vihetőnek is bizonyulhatna, s melyhez

hasonló eljárás, sajnos! — már vajmi gyakran az egész erdőrendezőséget indokolatlanul rossz hirbe hozta.

Azon ellenvetés, miszerint különösen fontos esetekben a kezelő személyzet tanácsa nem kérhető, komolyan nem vehető, minthogy az erdőrendezésnél gyakran oly esetek fölött kell határozni, melyek nem csak a mérnöki és erdőbecslési szakokban való kitünő jártasságot, hanem egyszersmind az egész üzemrendszernek a legkisebb részletekig kiterjedő beható ismeretét tételezik fel, a mi a kezelő személyzettől nem mindig követelhető, minélfogva annak tanácsa minden esetben ki sem kérhető.

4. A szétszórt erdőrendezőknak egy közös erdőrendezési hivatalban való egybevonása azonfelül még azon előnyhöz is vezetne, hogy azok egymással gyakoribb érintkezésbe jövén, észleleteikről s nyert tapasztalataikról kölcsönös eszmecserébe bocsátkozhatnak, mi által az egyik vagy másik igazgatósági vagy erdőhivatali kerületben szerzett tapasztalat az egésznek javára kiaknázható, s számtalan különben költséggel és idővesztéssel járó munka kikerülhető.

Csakis ily módon érhető el, hogy a különféle igazgatósági kerületekben fanemeink növényi menetéről, a közties használat nagyságáról, az értékekről, szállítási költségekről, épületi s műszerfa tömegek arányáról nyert, s más ezekhez hasonló adatok nagyban értékesíthetők legyenek, s ezen adatok összeegyeztetése által azon átlagszámok nyeressenek, melyek az erdőrendezés legbiztosabb alapjául s támpontjai gyanánt szolgálni, s egyuttal egész honi erdészeti tudományunk gyakorlati adatokon nyugvó tökélyesítésének s kifejlesztésének legbecsesebb alkatrészeit képezni képesek.

5. Egy külön felállítandó erdőrendezési hivatal minden-esetre arra is fog ügyelni, hogy a kiadott üzemtervek és utasítások szigorúan betartassanak, s az erdőrendezési munká-

latok folyton nyilván tartassanak, a mi mindeddig sok helyütt nem történt, mely mulasztás folytán az egyik vagy másik, kiváló szorgalommal és körültekintéssel ügyesen kidolgozott üzemterv, melyből különben sok felette becses adatot meríthettünk volna, egészen haszталanná és értéknélkülivé vált.

6. A termőhelyek és állaboknak minőségök szerinti osztályozása és sommás kitüntetése, az egész ország talajviszonyainak ismerete és egybevetése mellett mindenesetre helyesebben fog eszközölni, mint az egyes igazgatóságoknál alkalmazott erdőrendezők által, kik ezen becslésnél és osztályozásnál csakis a szűkebb körü igazgatósági kerület viszonyait vehetik tekintetbe.

7. Csak egy külön fennálló erdőrendezőségi hivatal képes az egyes erdőrendezési munkálatokat közös terv alapján végrehajtani, és az összes irományokat, kimutatásokat, és térképeket egyöntetűleg szerkesztetni, a nélkül, hogy ezen terv és egyöntetőség nyomasztó bilinescsé váljon. Ha ugyanis a közös terv betartását az egyenként önállólag működő erdőbecslőktől határozott utasítás kiadása által akarnók kieroszakolni, akkor az egész rendezés vajmi könnyen egy pusztá szám-tárrá fajulhat, mely a fontos erdőrendezési téren való haladást föltétlenül nem gátolja ugyan, de mindenesetre megfontolandó módon nehezíti.

8. Minthogy erdőrendezési munkálataink alapját rendesen a katasteri felmérések képezik, és a hegygerinczek, völgyek sat., általában véve pedig az állandó részletadatok felvétele legcélszerűbben szinte csak a katasteri mérnökök által eszközölhető: azon körülményt is méltányolnunk kell, hogy a katasteri főigazgatóság Budapesten székelvén, az ezzel való összhangzatos eljárás is sokkal könnyebben s csekélyebb költséggel s idővesztegetéssel érhető el egy itt helyben székelő erdőrendezőségi hivatal, mintsem az egyes igazgatóságok erdőrendezői útján, kiknek ily esetben legelőbb az illető igazgatósághoz, ennek a

pénzügyministeriumhoz kell fordulni, hogy végre a katasteri igazgatóság az erdőrendező beadványát megkapja, mely hosszadalmas eljárás által már sok, különben felette fontos és sürgős ügynek elintézése kárral járó halasztást szenvedett.

9. Végre még az is tekintetbe veendő, hogy egy külön erdőrendezői hivatal felállítása esetében az üzemtervek nyilván tartása az illető ministerium kebelében vitetik, s így egy teljes törzskönyv állván a ministerium folytonos közvetlen rendelkezésére, számtalan itt gyakran szükségelt kimutatás és felderítés követelésének szüksége jövőre egészen elesnék, s ily módon sok írásbeli munka is mellőzhető lenne.

A mi már most a netaláni ellenvetést illeti, erről a jövő füzetben fogunk szólani.

Pausinger József.

(Folyt. köv)

A képviselőház elé terjesztett törvényjavaslat a métermértékről.

1. §. A magyar korona országaiban az eddig használt mértékek helyett új mértékrendszer hozatik be, melynek alapja a méter, tízes felosztással és többszörözéssel.

2. §. Alapmértékül az országos levéltárban őrzött platina-pálczán két vonással jelzett távolság szolgál, mely 1870-ik évben a magyar kormány és a francia kormány részéről kiküldött bizottság által a párisi állami levéltárban levő eredeti méterpálczával (metres des archives) egybehasonlítottván, ahhoz mérve 16 celsius foknyi mérsékletnél 1·00000219 méternek találtatott.

3. §. A hossz mérték egysége a méter.

A méter tizedrésze a deciméter, századrésze a centiméter, ezredrésze a milliméter.

Ezer méter a kilométer, tizezerméter a miriaméter.